

Robert Helbing, *Grammatik der Septuaginta. Laut — und Wortlehre*. 2., unveränderte Auflage, Göttingen 1979 Vandenhoeck & Ruprecht, 8° ss. XVIII+149.

Wśród spotykanych licznie gramatyk języka greckiego, uwzględniających zwłaszcza język *koiné*, mamy zwykle do czynienia z gramatykami ograniczającymi swe zainteresowanie do Nowego Testamentu. Nawet wielkie leksykony naukowe mają w pierwszym rzędzie na uwadze ten zakres słownictwa, ilustrując co najwyżej analizowane wyrazy paralelami z autorów greckich i m.in. z LXX. Chyba znamiennie jest, że w zeszłym roku wydano po raz drugi gramatykę R. Helbinga, która pojawiła się w r. 1907 czyli u progu naszego wieku i mogła być po raz drugi opublikowana bez zmian, z nie uzupełnioną nawet nowszą literaturą. W trzech głównych działach przedstawione zostały tu fonetyka, morfologia i słowotwórstwo. Brak jest składni. Zamieszczono na końcu słowniczek grecki z odsyłaczami do stron w gramatyce.

Jest to praca sumienia i drobiazgową z przeobfitym materiałem porównawczym z języka greckiego klasycznego, z tekstów papirusowych, inskrypcji itd., wszystkiego, co było do dyspozycji od początków XX w. Z powodzeniem może służyć za punkt wyjściowy do nowego dzieła, uwzględniającego dwudziestowieczne a zwłaszcza powojenne znaleziska i studia nad LXX rozwijające się w ostatnich dziesięcioleciach. Na marginesie tej pozycji tutaj tylko przypomnianej z racji na nowe wydanie, podkreślić należy potrzebę opracowania gramatyki do LXX w języku polskim. Pewne kroki w tym kierunku mogą być podjęte,

przynajmniej w formie gramatyki podającej obok typowych zjawisk dla języka *koiné* odnotowywanych w Nowym Testamencie także analogiczne przykłady z LXX, czego dotąd nie czyniono w tych nielicznych gramatykach czy podręcznikach, jakimi dysponujemy. Nieśmiałą próbą było umieszczenie 17 tekstów z LXX w *Wypisach hebrajskich i greckich* J. W. Rosłona, lecz jeszcze deleka to droga do opracowania w pełni naukowego jakiegś choćby skromnej gramatyki dla ST greckiego.

J.W. Rosłon